

Kunstmatige Creatie – Een samenvatting

Het natuurlijke en het kunstmatige

Het natuurlijke en het kunstmatige zijn verweven met elkaar. Als men door wil dringen tot het wezen van het kunstmatige dient men ook het natuurlijke, alsmede de relatie tussen de begrippen te onderzoeken. Ik onderzoek de begrippen vanuit een filosofisch standpunt, omdat de begrippen *allereerst* een filosofische betekenis hebben. Voor deze fundamentele zoektocht moet men de begrippen losweken van hun sociaal geconstrueerde betekenis. Als ik over het natuurlijke spreek dan heb ik het niet over concrete boompjes, bloemetjes en bijtjes, maar over het natuurlijke als een theoretisch vehikel. Laten we beginnen met het oudste fenomeen.

Het natuurlijke is ooit begonnen of is er altijd al geweest. Vanaf hier is het zich spontaan gaan ontwikkelen. Wanneer we over iets natuurlijks spreken hebben we het niet over een stilstaand object, maar over een object in beweging. Of nog beter, een proces. Het natuurlijke houdt zichzelf in stand. Dit constitueren is onbedoeld, het bestaat zonder reden en zonder functie. Dit functieloze aspect staat op gespannen voet met het volgende fenomeen wat inherent lijkt aan het natuurlijke; complexisering. In tegenstelling tot wat men wellicht zou verwachten vervalt het natuurlijke niet almaar in een eindeloze circulatie van doelloze deeltjes, maar er ontstaan complexe levensvormen die de drang voelen om te overleven en voort te planten.

Dan het kunstmatige. We moeten het wezen van het kunstmatige zoeken bij de mens. We kunnen ons afvragen of alles wat de mens voortbrengt kunstmatig is. En, wat meer gechargeerd, bestaat er ook kunstmatigheid buiten de mens om?

Mensen zijn allemaal natuurlijke kunstmatigheidsfabrieken. Maar niet alles wat de mens voortbrengt laat zich kunstmatig noemen. We kunnen niet ontsnappen aan onze natuurlijke biologie. Neem bijvoorbeeld het rechtop lopen, een beweging die evolutionair gezien dé definitieve breuk met onze voorgangers inluidde. Het lopen zit zo ingebakken in ons systeem en kan beschouwd worden als een natuurlijke activiteit. Voor een professioneel sprinter ligt dit anders. Zijn manier van lopen wordt door de trainer ontworpen alsof het een product is. De looptechnicus ziet het lopen als een cyclus van steunfases, afzetten en zwaafases. De loopbeweging van onze sprinter is een kunstmatige beweging geworden. Fijn, nu hoeven we alleen nog maar te ontdekken wát het kunstmatig maakt. Dat het bewustzijn van ons sportief duo een grote rol speelt in creatie van dit kunstmatige lopen is duidelijk. Maar staat het kunstmatige daarmee ook gelijk aan 'hetgeen dat door een bewustzijn is gecreëerd'? Ik denk dat we het wezen van het kunstmatige nét ergens anders moeten zoeken. Het bewustzijn stelt de mens in staat om te theoretiseren, de werkelijkheid te doorgronden. Toch bestaat er ook zoiets als onbewuste kunstmatigheid. Denk aan onze sprinter die zijn kunstmatige manier van lopen na enkele trainingen onbewust zal uitvoeren. Zijn kunstmatige manier van lopen verandert niet, slecht zijn bewustzijnsniveau. We moeten het wezen van het kunstmatige zoeken bij wat het object zo efficiënt, precies en doelmatig maakt. Het object is kunstmatig, omdat het door theorie is gevoed.

Het kunstmatige object is het door *theorie* gevoede object

Het verschil tussen het natuurlijke en het kunstmatige betreft een verschil in gradatie. Je kan bedenken dat een willekeurig zoogdier in zijn zoektocht naar overleving en voortplanting óók gebruik maakt van iets als theorie. Maar het verschil tussen deze natuurlijke, theoretische splinters en de kunstmatige, theoretische autoriteit is een exponentieel verschil, met verstrekkende gevolgen.

Een laatste eigenschap die ik wil noemen van veel hedendaagse kunstmatige objecten is zijn stilstand. Als we onze theorie op het object hebben losgelaten, is het object zelden in staat om zijn kennis over te dragen naar een volgend object. Het natuurlijke is een proces, maar het kunstmatige een object dat gevoed dient te worden met theorie.

De filosoof Günther Anders zet ons tot bezinning aan. Hij denkt dat we ons *schamen* voor ons geboren zijn. Hij stelt dat we zoals de *gemaakte* dingen willen zijn. Hij gebruikt hiervoor het begrip '*Verdinglichung*'. Hij laat ons zien dat we een groot deel van onze metaforen ontlenen aan de dingen. Ons modebeeld wordt gedomineerd door esthetisch perfecte, emotieloze mannequins en de bankenwereld kijkt op tegen de mannen met de stalen zenuwen.

Kunstmatige creatie

Vanuit klassieke zin is een medium iets waarover zich iets voortbeweegt. Niet de boodschap, maar hetgeen *waarover* deze boodschap zich toont. Omdat het de boodschap is die onze aandacht trekt vergeten we te kijken naar de invloed die het medium op die boodschap heeft. Marshall McLuhan maakte ons met zijn befaamde uitspraak: “*The medium is the message*” (McLuhan, 1969) bewust dat het medium van grote invloed op de boodschap is. De boodschap wordt onverhoopt beïnvloedt door het medium.

Mijn standpunt is wat radicaler, ik ben niet op zoek naar de invloed van het medium, maar om het medium te laten creëren; *kunstmatige creatie*. Het streven om het medium te laten creëren botst op het huidige paradigma over digitale media. In dit paradigma is de computer super in zijn capaciteit en rekenprocessen, maar niet in staat om daadwerkelijk te creëren. Alle uitkomsten van digitale media worden gereduceerd tot slaafs handelen. Het is als een topbankier die het wezen van de bank beschouwt als enkel het handelen van de top. Waar dit paradigma werkt om de functionele, onderdanige relatie met de mens in stand te houden, zit het in de weg als we de digitale media zelf willen laten creëren.

Aan de notie van McLuhan zou ik willen toevoegen dat het medium niet alleen van grote invloed op de boodschap is, maar dat het digitale medium tevens in staat is om zelf te *creëren*. Ik wil het medium ontdoen van zijn slaafse relatie tot de mens. Er bestaan naar mijn inzien twee manieren waarop het digitale medium kan creëren.

Creatie door technische gebreken; De methode waardoor het medium aan zijn eigen logica ontsnapt. Het natuurlijke vindt zijn weg terug in het kunstmatige. De eenzijdigheid van het digitale medium wordt doorbroken doordat het natuurlijke zijn intrede doet. Neem bijvoorbeeld random.org, een website die diensten aanbiedt om ‘*true random numbers*’ te generen. Een ‘*randomness*’ die niet gegenereerd wordt door een rekenkundige formule, maar door ‘*atmospheric noise*’.

Creatie door technische volmaaktheid; Creatie uit een roulatie van technische volmaaktheid. Deze methode blijft binnen het medium. Het is in staat te creëren door op zichzelf te reageren. Op de Amerikaanse beurs worden 60% van de verhandelingen gedaan door algoritmes. Dit zijn verschillende algoritmes van verschillende instituties gezamenlijk invloed hebben op de beurskoers. De aandelenkoers is hiermee verworpen tot een ecosysteem van algoritmes.

De methode van technische volmaaktheid leidt tot een kunstmatig proces. Het gaat verder dan alleen de overdracht van theorie. Het is in staat om zelfstandig te scheppen. We hoeven het natuurlijke proces niet langer met de kunstmatige stilstand te vergelijken. Het natuurlijke proces vindt zijn volwaardige tegenhanger in het kunstmatige proces. Het gros van de theorie die betrekking heeft op het natuurlijke proces kunnen we nu ook toepassen op het kunstmatige proces. We kunnen spreken over een tweede ‘evolutie’, gezuiverd van traagheid en inefficiëntie. En de technologie als vakgebied van de biologie – de leer van de levende wezens –. Het technologische leven kan veel abstractere levensvormen aannemen dan we gewend zijn. Het kan zich groter, kleiner, sneller en complexer voort doen. De menselijke maat is niet langer het uitgangspunt. Toch brengen deze ontwikkelingen ons terug naar onszelf. We worden gewezen op ons *mens zijn*. We worden bewust dat we een soort zijn met zijn voor- én zijn nalopers. We vergaren we de mogelijkheid om onszelf te bekijken vanaf die andere zijde, het digitale leven.

-